

โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.)
ระดับโครงการวิจัยย่อย (รหัส RDL 09/NE)

สรุปรายงานการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาวิสัยทัศน์ของนักเรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

โรงเรียนที่ดำเนินงานในโครงการ

1. โรงเรียนบ้านผาแก้ว	(รหัส 073)
2. โรงเรียนตาลชุมพัฒนา	(รหัส 074)
3. โรงเรียนนารีนุกูล 2	(รหัส 075)

เอกสารชุดโครงการ วพร. ลำดับที่ 32
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

สำนักงานโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ดำเนินงานชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (ชุดโครงการ วพร.) ซึ่งประกอบด้วยโครงการวิจัยแม่บท และโครงการวิจัยย่อยจำนวน 49 โครงการ มีโรงเรียน/สถานศึกษาใน 34 จังหวัด จำนวน 135 แห่ง เข้าร่วมการวิจัยเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และแก้ปัญหานักเรียน รวมทั้งการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการปฏิรูปทั้งโรงเรียน

ผู้บริหารและคณะครูของแต่ละโรงเรียน/สถานศึกษา ได้ใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารและการดำเนินงานโครงการวิจัยและพัฒนา เพื่อปฏิรูปโรงเรียนและห้องเรียน ภายใต้บริบทหรือสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ผลการดำเนินงานตามประสบการณ์การเรียนรู้ ของโรงเรียน/สถานศึกษา 135 แห่ง จึงมีความหลากหลายแตกต่างกันไป ตามจุดเน้นเฉพาะของโรงเรียน/สถานศึกษา แต่การดำเนินงานของโรงเรียน/สถานศึกษาทุกแห่ง เหมือนกันตรงการใช้โรงเรียน/สถานศึกษาเป็นฐาน ในการส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาการรอบด้านของนักเรียน ให้เป็นไปอย่างสมดุลและเต็มความสามารถทั้งสิ้น

ในการดำเนินงานโครงการวิจัยย่อย โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากนักวิชาการภายนอกโรงเรียน/สถานศึกษา ซึ่งเป็นคณาจารย์จากสถาบันครุศึกษาและศึกษานิเทศก์ รวม 66 คณะ จำนวน 133 คน เข้ามาทำหน้าที่เป็นนักวิจัยจากภายนอก ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือสนับสนุนด้านวิชาการ และร่วมเรียนรู้กับครู และผู้บริหารในโรงเรียน/สถานศึกษา โดยมีการปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาในหน้าที่ของตนควบคู่ไปด้วย

รายงานการวิจัยของชุดโครงการ วพร. ประกอบด้วย รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ของโครงการแม่บท 1 ฉบับ และรายงานสรุปของโครงการวิจัยย่อย 49 โครงการอีก 49 ฉบับ รายงานฉบับนี้เป็นรายงานฉบับหนึ่งใน 49 ฉบับ ประกอบด้วย รายงานสรุปผลการวิจัยและพัฒนาของระดับโครงการ และของระดับโรงเรียน ซึ่งหัวหน้าโครงการวิจัยย่อย หัวหน้าโครงการวิจัยระดับโรงเรียน คณะครูและคณะนักวิจัยภายนอกได้ร่วมกันจัดทำขึ้น โดยมีนักวิจัยร่วม ซึ่งเป็นผู้ประสานงานระดับท้องถิ่น ที่ทำหน้าที่ดูแลโครงการวิจัยย่อยในแต่ละภาค เป็นบรรณาธิการ และผู้สรุปสาระสำคัญนำเสนอในรายงานฉบับนี้

สำนักงานโครงการ วพร. ขอขอบคุณฝ่ายชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้สนับสนุนทุนวิจัยในการดำเนินงานชุดโครงการ วพร. ทั้งโครงการแม่บท และโครงการวิจัยย่อย ตลอดทั้งการจัดพิมพ์รายงานฉบับนี้ และหวังว่ารายงานนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา และการวิจัยปฏิบัติการ

สำนักงานชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.)

พฤศจิกายน 2547

คำชี้แจง

รายงานฉบับนี้เป็นรายงานฉบับหนึ่งในสี่สิบเก้าฉบับ ของรายงานผลการดำเนินงานโครงการวิจัยย่อย วพร. ในรายงานแต่ละฉบับ จะเริ่มต้นด้วยบทสรุปการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ระดับโครงการวิจัยย่อย ตามด้วยรายงานระดับโรงเรียน ซึ่งนำเสนอผลที่เป็นนวัตกรรมการปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน จำนวนนวัตกรรมของโรงเรียน/สถานศึกษา จะมีเท่ากับจำนวนโรงเรียน/สถานศึกษาในโครงการวิจัยย่อย วพร. แต่ละโครงการ

บทสรุปของผลการดำเนินการระดับโครงการวิจัยย่อย นอกจากจะช่วยฉายภาพรวมของกระบวนการทำงานของโครงการ โดยเน้นการเชื่อมโยงประสานการทำงานของหัวหน้าโครงการและนักวิจัยภายนอก กับผู้บริหารและครู/นักวิจัยภายในโรงเรียนแล้ว ยังได้ตอบคำถามการวิจัยระดับโครงการ เพื่อเป็นการประเมินว่าการดำเนินงานโครงการ บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยและพัฒนาหรือไม่ อย่างไร

นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ปรากฏในรายงานนี้ เกิดขึ้นได้จากการรวมพลังของครูจำนวนมาก ครูทั้งโรงเรียนได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ มีการคิดหาวิธีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีการนำผลการประเมินนักเรียนไปวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และ/หรือแก้ปัญหาของนักเรียนอย่างรอบด้าน กระบวนการดำเนินงานนี้สะท้อนถึงความตั้งใจของครู ผู้บริหาร และผู้มีส่วนร่วมจากภายนอกในการพัฒนาตนเองและพัฒนาโรงเรียน เพื่อคุณภาพของนักเรียน

อย่างไรก็ตาม นวัตกรรมหรือผลที่นำเสนอในรายงานนี้ เป็นผลที่ได้จากการดำเนินงานในช่วงเวลาเพียง 2 ปี และการดำเนินงานมิได้เป็นไปอย่างราบรื่นโดยตลอด ทุกโรงเรียน/สถานศึกษาต้องฟันฝ่าอุปสรรค ปัญหา นานา ชนิด ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผลที่แต่ละโรงเรียน/สถานศึกษาได้รับจึงอาจจะยังไม่สมบูรณ์ กระบวนการวิจัยและกระบวนการพัฒนายังจะต้องดำเนินต่อไป จนกว่าผลที่ได้จะเป็นที่พอใจของทุกฝ่าย

ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน/สถานศึกษา และนักวิชาการสามารถใช้ผลการวิจัยและพัฒนาที่นำเสนอในรายงานนี้ เพื่อปลูกกระแสการปฏิบัติการเรียนรู้ของบุคลากรและนักเรียน ให้เข้มข้นและยั่งยืนตลอดไป ขณะเดียวกันก็สามารถร่วมกับครูและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ใช้ข้อความรู้จากประสบการณ์ของโรงเรียน/สถานศึกษาในรายงานนี้ เป็นฐานในการนำไปปฏิบัติจริง

การรายงานดังกล่าวข้างต้น เป็นเพียงการสรุปสาระสำคัญจากรายงานฉบับสมบูรณ์ของโครงการ/โรงเรียน ผู้สนใจรายละเอียดเพิ่มเติม สามารถติดต่อกับผู้จัดทำรายงานและคณะนักวิจัยของโครงการวิจัยย่อยได้ตามข้อมูลที่ปรากฏในหน้าสุดท้ายของเอกสารฉบับนี้

สำนักงานชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.)

พฤศจิกายน 2547

บทสรุป (SUMMARY)
การวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน
ระดับโครงการวิจัยย่อย
ของโครงการ วพร. รหัส RDL 09/NE
เรื่อง การพัฒนาวินัยของนักเรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

.....

1. ผู้รับผิดชอบโครงการ

1.1 หัวหน้าโครงการ นายสุรพล ภูธินันท์

1.2 โรงเรียนในโครงการมี 3 โรงเรียนคือ

- 1) โรงเรียนตาลชุมพัฒนา
- 2) โรงเรียนนารีนุกูล 2
- 3) โรงเรียนบ้านผาแก้ว

2. ความเป็นมาของโครงการ

โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนมีเป้าหมายเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ทั้งนี้มีข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนต่าง ๆ ในพื้นที่สรุปได้ว่านักเรียนในโรงเรียนยังขาดวินัยในตนเอง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะส่งผลต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้น โครงการจึงเน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อมุ่งพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาและปฏิรูปการเรียนรู้ตามเป้าหมาย

3. ประเด็นปัญหาวิจัย

3.1 ประเด็นปัญหาวิจัยของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนในโครงการ คือการมุ่งพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3.2 ประเด็นปัญหาวิจัยของโครงการ คือ มุ่งใช้รูปแบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตรในการพัฒนาครูและผู้บริหารให้สามารถดำเนินโครงการได้อย่างประสบความสำเร็จ

4. วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อพัฒนาครู และผู้บริหารให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียน

5. คำถามวิจัยระดับโครงการ

จะใช้รูปแบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตรในการพัฒนาครูและผู้บริหาร โรงเรียนให้สามารถพัฒนา วินัยของนักเรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือได้อย่างไร

6. กระบวนการดำเนินงาน

จัดประชุม กำหนดแนวทางในการนิเทศ และดำเนินการนิเทศร่วมกับผู้บริหารเพื่อพัฒนาครูในการ จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียน

7. ผลการวิจัยระดับโครงการ

โรงเรียนทั้งหมดในโครงการประสบความสำเร็จในการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือในการ พัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียน

8. การเรียนรู้และข้อค้นพบอื่นๆ

การพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

.....

โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.)
ระดับโรงเรียน

บทสรุป

นวัตกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน
เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และคุณธรรมจริยธรรม ความมีน้ำใจ

ของ

โรงเรียนบ้านผาแก้ว (073)

อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

นวัตกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน
เรื่อง
การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณธรรมจริยธรรมความมีน้ำใจ
โรงเรียนบ้านผาแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

.....

1. ความเป็นมาของปัญหาการวิจัย

โรงเรียนบ้านผาแก้วมีเป้าหมายที่สำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวตรงตามแนวทางของโครงการ วิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (โครงการ วพร.) โรงเรียนบ้านผาแก้ว จึงสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน ทั้งนี้ โรงเรียนพบว่าครูส่วนใหญ่ขาดการจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และขาดการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งจะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นโรงเรียนจึงร่วมกันกำหนดจุดเน้นในการปฏิรูปด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนด้านความมีน้ำใจ โครงการวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยย่อย ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนบ้านผาแก้ว โรงเรียนนารีนุกูล 2 และโรงเรียนตาลชุมพัฒนา

2. หลักการและแนวคิดของการปฏิรูปการเรียนรู้

2.1 การดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนยึดหลักการและแนวคิดของชุดโครงการ วพร.

4 แนวคิด คือ

1) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามธรรมชาติ และความสามารถเต็มตามศักยภาพด้วยการจัดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลอย่างเหมาะสม

2) การปฏิรูปทั้งโรงเรียน ซึ่งเน้นให้ครูทั้งโรงเรียนรวมพลังกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในภาพรวม โดยทุกฝ่ายให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ทั้งผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน เป็นต้น

3) การมีจุดเน้น ในการปฏิรูป ซึ่งเน้นให้โรงเรียนนำเอาประเด็นที่ต้องการพัฒนาเป็นอันดับแรกมาดำเนินการก่อน เพื่อเป็นการรวมพลังในการปฏิรูปสิ่งที่เป็นจุดเน้นของโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จใน

ระยะเวลาที่จำกัด ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่จะทำให้เห็นผลการปฏิรูป และเกิดแรงจูงใจที่จำดำเนินการปฏิรูปในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป

4) การใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาเป็นเครื่องมือ ซึ่งเน้นให้โรงเรียนมีกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ 2 อย่างคือกระบวนการวิจัย (R) และกระบวนการพัฒนา (D) ซึ่งหมายถึงการวิจัยเพื่อแสวงหาความรู้และแนวทางในการพัฒนานวัตกรรม ตามด้วยการพัฒนานวัตกรรมที่ได้จากการวิจัยแล้วตามด้วยการวิจัยเพื่อตรวจสอบประเมินคุณภาพหรือหาข้อบกพร่องและวิธีการปรับปรุงแก้ไข (R_2) เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนานวัตกรรมที่ได้ให้ดีขึ้น (D_2) ซึ่งกระบวนการวิจัยและพัฒนาดังกล่าวจะเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันจนกว่าจะได้นวัตกรรมตามมาตรฐานที่กำหนด

2.2 หลักการและแนวคิดของการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เป็นจุดเน้นของโรงเรียน ได้แก่ ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม คือ

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีน้ำใจ

ตัวแปรต้น คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3. บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านผาแก้ว ตั้งอยู่หมู่ 7 ถนนสมเด็จ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ขนาดกลาง มีนักเรียน 719 คน จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล-มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีครู 36 คน ชาย 8 คน หญิง 28 คน ครูสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท 1 คน ปริญญาตรี 32 คน และต่ำกว่าปริญญาตรี 3 คน สภาพชุมชน เป็นชุมชนเกษตรกรรมที่มีอาชีพทำนา ทำสวน ซึ่ง ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน

4. วัตถุประสงค์ของนวัตกรรม

- 1) เพื่อช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีน้ำใจ
- 2) เพื่อช่วยให้ครูสามารถพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3) เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมครูในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน
- 4) เพื่อช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมจากภายนอกโรงเรียนสามารถเสริมสร้างสมรรถภาพครูและผู้บริหารโรงเรียนในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

5. ยุทธศาสตร์ในการปฏิรูป

5.1 ยุทธศาสตร์ของครู

ครูใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีน้ำใจ 4 ประการคือ การสืบค้นข้อมูล การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานร่วมกัน และการใฝ่รู้และรักการอ่าน

5.2 ยุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการด้วยการจัดปัจจัยเกื้อหนุน จัดการนิเทศภายใน การจัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วยการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองของนักเรียนเพื่อให้รับรู้ถึงโครงการและร่วมประเมินวินัยของนักเรียน

5.3 ยุทธศาสตร์ของนักวิจัยภายนอก

นักวิจัยภายนอกได้ดำเนินการด้วยการประชุมสัมมนาผู้บริหารและครูเพื่อจัดระบบการนิเทศภายในในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ และคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัยของนักเรียน

6. กระบวนการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

โรงเรียนได้ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการโดยการสมัครเข้าร่วม โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ประชุมและจัดตั้งคณะวิจัยระดับโรงเรียน

ขั้นที่ 2 การสร้างความตระหนักและกำหนดประเด็นปัญหาวิจัย โดยการประชุมครูทั้งโรงเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปประเด็นปัญหาที่เป็นจุดเน้นที่โรงเรียนต้องดำเนินการคือการพัฒนาผลสัมฤทธิ์และความมีวินัยด้านการมีน้ำใจ

ขั้นที่ 3 การพัฒนานุเคราะห์ โดยการสร้างความเข้าใจให้แก่คณะครูในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน โดยการสนับสนุนให้ครูทุกคนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และความมีวินัยของนักเรียนด้านความมีน้ำใจ

ขั้นที่ 5 การจัดทำแผนงานปฏิบัติการวิจัย โดยจัดทำแผนปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาของครู แผนปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาของผู้บริหาร และแผนปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาของนักวิจัยภายนอก

ขั้นที่ 6 การพัฒนาตัวบ่งชี้ ซึ่งได้แก่การพัฒนาตัวแปรต้นคือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามแผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนตัวแปรตามได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความมีวินัยในด้านความมีน้ำใจ คือ การสืบค้นข้อมูล การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานร่วมกัน และการใฝ่รู้และรักการอ่าน

ขั้นที่ 7 การสร้างเครื่องมือวิจัย โดยครูจัดทำแผนการสอนแบบร่วมมือ แบบทดสอบ และแบบสังเกต พฤติกรรมของนักเรียน ผู้บริหารทำการสำรวจปัจจัยเกื้อหนุน กำหนดหัวข้อและแนวทางในการนิเทศครู และสร้างแบบสอบถามและแบบสังเกตสำหรับครูและผู้ปกครองนักเรียน และนักวิจัยภายนอกกำหนดหัวข้อในการนิเทศ และสร้างแบบสอบถามและแบบสังเกตสำหรับผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน

ขั้นที่ 8 การปฏิบัติการวิจัยและพัฒนา โดยดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ตามแผนการสอนของครู

ขั้นที่ 9 การเผยแพร่ผลงานและการขยายผล โดยการจัดนิทรรศการ จัดทำแผ่นพับ และกระจายเสียงทางวิทยุ และขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ไปยังโรงเรียนใกล้เคียงคือ โรงเรียนบ้านดอแก้ว บ้านหนองก้านคำ ไร่ บ้านชีเหล็ก บ้านหนองเต้ และบ้านสว่าง

ขั้นที่ 10 การประเมินผลโครงการ โดยการประเมินจากการจัดทำแผนการสอนของครู การทดสอบ การสังเกตพฤติกรรม และการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

7. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

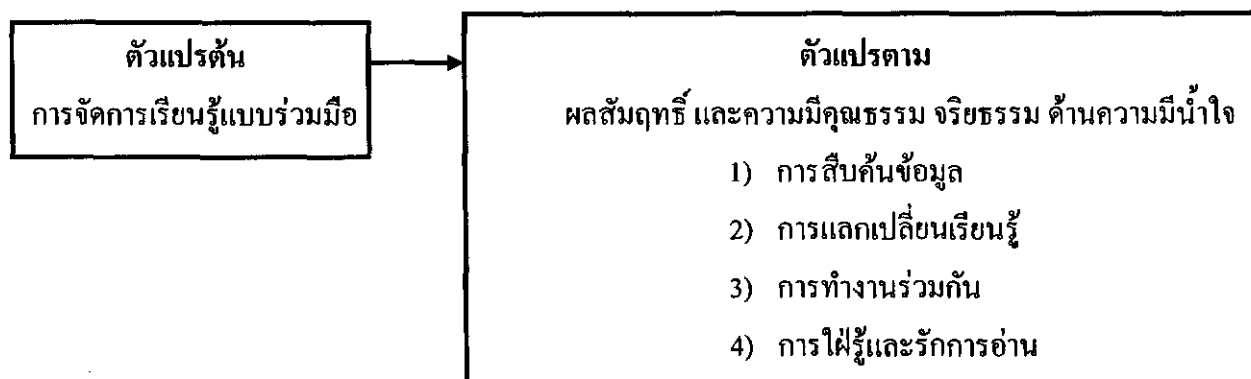
7.1 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความมีวินัยของนักเรียนด้านความมีน้ำใจ

7.2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ครู ด้วยการตรวจแผนการสอนและนิเทศการสอน ผู้บริหารโรงเรียนด้วยการนิเทศและประเมินผลครูผู้สอน และนักวิจัยภายนอกด้วยการประชุม นิเทศ และประเมินผลผู้บริหาร และครู

8. นวัตกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

8.1 นวัตกรรมของครู

นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ และความมีวินัยด้านความมีน้ำใจของนักเรียน ดังแผนภาพ

8.2 นวัตกรรมของผู้บริหาร

ผู้บริหารได้สนับสนุนส่งเสริมการวิจัยเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการจัดปัจจัยเกื้อหนุน การนิเทศและประเมินผลการดำเนินงาน และการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและประเมินความมีวินัยของนักเรียน

8.3 นวัตกรรมของผู้มีส่วนร่วมพัฒนาจากภายนอก

นักวิจัยภายนอกได้ดำเนินการด้วยการประชุมสัมมนาผู้บริหาร และครูเพื่อจัดระบบการนิเทศภายใน และร่วมนิเทศกับผู้บริหาร

9. ผลการใช้นวัตกรรม

จากการดำเนินการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียน เกิดผล ดังนี้

9.1 ผลการเรียนรู้

ด้านผู้เรียน พบว่านักเรียนโดยเฉลี่ยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 70 และมีคุณธรรมด้านความมีน้ำใจร้อยละ 70

ด้านครู พบว่าครูร้อยละ 80 ทำแผนการสอนและจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยความเข้าใจ ปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน รวบรวมหลักฐานการเรียนรู้ของนักเรียนและการสอนของตน ทำวิจัยปฏิบัติการ และพัฒนาเครือข่ายครูและผู้ปกครองของนักเรียน

ด้านผู้บริหาร พบว่าผู้บริหารจัดปัจจัยเกื้อหนุน จัดระบบการนิเทศภายใน และนิเทศการสอนของครูร้อยละ 80 และได้จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรับรู้เกี่ยวกับโครงการร่วมพัฒนาและประเมินความมีวินัยของนักเรียน

ด้านนักวิจัยภายนอก พบว่าได้พัฒนาศักยภาพของผู้บริหารและครูด้วยการจัดประชุมเกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศ และร่วมนิเทศกับผู้บริหาร

9.2 ผลผลิต

นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีคุณธรรมด้านความมีน้ำใจร้อยละ 70

ครู จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และจัดการเรียนรู้ตามแผน

ผู้บริหาร มีระบบการนิเทศและทำการนิเทศ ประเมินผลการดำเนินงานของครูอย่างเป็นระบบ นักวิจัยภายนอก ได้สรุปรายงานผลการนิเทศผู้บริหารและครู

9.3 ผลกระทบ

นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 70 และมีคุณธรรมด้านความมีน้ำใจร้อยละ 70

10. ข้อเสนอแนะในการนำนวัตกรรมไปใช้

โรงเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะในการนำนวัตกรรมไปใช้โดยสรุป ดังนี้

1. ควรมีการสร้างความตระหนักให้ครูในการปฏิรูปการเรียนรู้ให้มากขึ้นเพื่อจะไม่เกิดความหือถอยเมื่อประสบปัญหาในขณะที่ดำเนินการวิจัย
2. ควรสร้างความเข้าใจในด้านภาระงานให้กับครูมากยิ่งขึ้นเพื่อไม่ให้ครูเห็นว่าการวิจัยเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้เป็นภาระงานเพิ่ม
3. ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครู

.....

โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.)
ระดับโรงเรียน

บทสรุป

นวัตกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน
เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และคุณธรรมจริยธรรม ความมีน้ำใจ

ของ

โรงเรียนตาลชุมพัฒนา (074)
อำเภอตาลชุม จังหวัดอุบลราชธานี

นวัตกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

เรื่อง

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณธรรม จริยธรรมด้านวินัย
โรงเรียนตาลชุมพัฒนา อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

.....

1. ความเป็นมาของปัญหาการวิจัย

โรงเรียนตาลชุมพัฒนา มีเป้าหมายที่สำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวตรงตามแนวทางของโครงการ วิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.) โรงเรียนตาลชุมพัฒนา จึงสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน ทั้งนี้ โรงเรียนพบว่าครูส่วนใหญ่ขาดการจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และขาดการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งจะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้น โรงเรียนจึงร่วมกันกำหนดจุดเน้นในการปฏิรูปด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนด้านความมีวินัย โครงการวิจัยในครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยย่อย ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนตาลชุมพัฒนา โรงเรียนนารีนุกูล 2 และโรงเรียนบ้านผาแก้ว

2. หลักการและแนวคิดของการปฏิรูปการเรียนรู้

2.1 การดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนยึดหลักการและแนวคิดของชุดโครงการ วพร.

4 แนวคิด คือ

- 1) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามธรรมชาติ และความสามารถเต็มตามศักยภาพด้วยการจัดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลอย่างเหมาะสม
- 2) การปฏิรูปทั้งโรงเรียน ซึ่งเน้นให้ครูทั้งโรงเรียนรวมพลังกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในภาพรวม โดยทุกฝ่ายให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ทั้งผู้บริหาร โรงเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน เป็นต้น
- 3) การมีจุดเน้นในการปฏิรูป ซึ่งเน้นให้โรงเรียนนำเอาประเด็นที่ต้องการพัฒนาเป็นอันดับแรกมาดำเนินการก่อน เพื่อเป็นการรวมพลังในการปฏิรูปสิ่งที่เป็นจุดเน้นของโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จใน

ระยะเวลาที่จำกัด ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่จะทำให้เห็นผลการปฏิรูป และช่วยให้เกิดแรงจูงใจที่จำดำเนินการปฏิรูปในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป

4) การใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาเป็นเครื่องมือ ซึ่งเน้นให้โรงเรียนมีกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ 2 อย่างคือกระบวนการวิจัย (R) และกระบวนการพัฒนา (D) ซึ่งหมายถึงการวิจัยเพื่อแสวงหาความรู้และแนวทางในการพัฒนานวัตกรรม ตามด้วยการพัฒนานวัตกรรมที่ได้จากการวิจัยแล้วตามด้วยการวิจัยเพื่อตรวจสอบประเมินคุณภาพหรือหาข้อบกพร่องและวิธีการปรับปรุงแก้ไข (R_2) เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนานวัตกรรมที่ได้ให้ดีขึ้น (D_2) ซึ่งกระบวนการวิจัยและพัฒนาดังกล่าวจะเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันจนกว่าจะได้นวัตกรรมตามมาตรฐานที่กำหนด

2.2 หลักการและแนวคิดของการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เป็นจุดเน้นของโรงเรียน ได้แก่ ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม คือ

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัยในการมีส่วนร่วมในการสอน การตรงต่อเวลา การเคารพกติกา การรักษาความสะอาดของห้องเรียนและโรงเรียน และรักษาสมบัติส่วนรวม

ตัวแปรต้น คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3. บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนตามสุขพัฒนา ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ถนนสมเด็จ ตำบลตามสุข อำเภอตาลสุม จังหวัด อุบลราชธานี ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง มีนักเรียน 691 คน จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีครู 32 คน ชาย 14 คน หญิง 18 คน ครูสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท 4 คน และปริญญาตรี 28 คน สภาพชุมชน เป็นชุมชนเมืองขนาดเล็กที่มีอาชีพหลากหลาย ทั้งเกษตรกรที่ทำนา ทำสวน และข้าราชการ ส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง

4. วัตถุประสงค์ของนวัตกรรม

- 1) เพื่อช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย
- 2) เพื่อช่วยให้ครูสามารถพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3) เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมครูในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน
- 4) เพื่อช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมจากภายนอกโรงเรียนสามารถเสริมสร้างสมรรถภาพครูและผู้บริหาร

โรงเรียนในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

5. ยุทธศาสตร์ในการพัฒนา

5.1 ยุทธศาสตร์ของครู

ครูใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัย 4 ประการคือ การมีส่วนร่วมในการสอน การตรงต่อเวลา การเคารพกติกา การรักษาความสะอาดห้องเรียนและโรงเรียน และการรักษาสมบัติของส่วนรวม

5.2 ยุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหาร โรงเรียนได้ดำเนินการด้วยการจัดปัจจัยเกื้อหนุน จัดการนิเทศภายใน การจัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วยการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองของนักเรียนเพื่อให้รับรู้ถึงโครงการและร่วมประเมินการพัฒनावินัยของนักเรียน

5.3 ยุทธศาสตร์ของนักวิจัยภายนอก

นักวิจัยภายนอกได้ดำเนินการด้วยการประชุมสัมมนาผู้บริหารและครูเพื่อจัดระบบการนิเทศภายในในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ และคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัยของนักเรียน

6. กระบวนการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

โรงเรียนได้ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการ โดยการสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ประชุมและจัดตั้งคณะวิจัยระดับโรงเรียน

ขั้นที่ 2 การสร้างความตระหนักและกำหนดประเด็นปัญหาวิจัย โดยการประชุมครูทั้งโรงเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปประเด็นปัญหาที่เป็นจุดเน้นที่โรงเรียนต้องดำเนินการคือการพัฒนาผลสัมฤทธิ์และความมีวินัย

ขั้นที่ 3 การพัฒนานุเคราะห์ โดยการสร้างความเข้าใจให้แก่คณะครูในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน โดยการสนับสนุนให้ครูทุกคนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และความมีวินัยของนักเรียน

ขั้นที่ 5 การจัดทำแผนงานปฏิบัติการวิจัย โดยจัดทำแผนปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาของครู แผนปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาของผู้บริหาร และแผนปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาของนักวิจัยภายนอก

ขั้นที่ 6 การพัฒนาตัวบ่งชี้ ซึ่งได้แก่การพัฒนาตัวแปรต้นคือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามแผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนตัวแปรตามได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความมีวินัยในด้านการมีส่วนร่วม

ในการสอน การตรงต่อเวลา การเคารพกติกา การรักษาความสะอาดห้องเรียนและโรงเรียน และการรักษาสมบัติของส่วนรวม

ขั้นที่ 7 การสร้างเครื่องมือวิจัย โดยครูจัดทำแผนการสอนแบบร่วมมือ แบบทดสอบ และแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ผู้บริหารทำการสำรวจปัจจัยเกื้อหนุน กำหนดหัวข้อและแนวทางในการนิเทศครู และสร้างแบบสอบถามและแบบสังเกตสำหรับครูและผู้ปกครองนักเรียน และนักวิจัยภายนอกกำหนดหัวข้อในการนิเทศ และสร้างแบบสอบถามและแบบสังเกตสำหรับผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน

ขั้นที่ 8 การปฏิบัติการวิจัยและพัฒนา โดยดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ตามแผนการสอนของครู

ขั้นที่ 9 การเผยแพร่ผลงานและการขยายผล โดยการจัดนิทรรศการ จัดทำแผ่นพับ และกระจายเสียงทางวิทยุ และขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ไปยังโรงเรียนบ้านห้วยแกน

ขั้นที่ 10 การประเมินผลโครงการ โดยการประเมินจากการจัดทำแผนการสอนของครู การทดสอบการสังเกตพฤติกรรม และการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

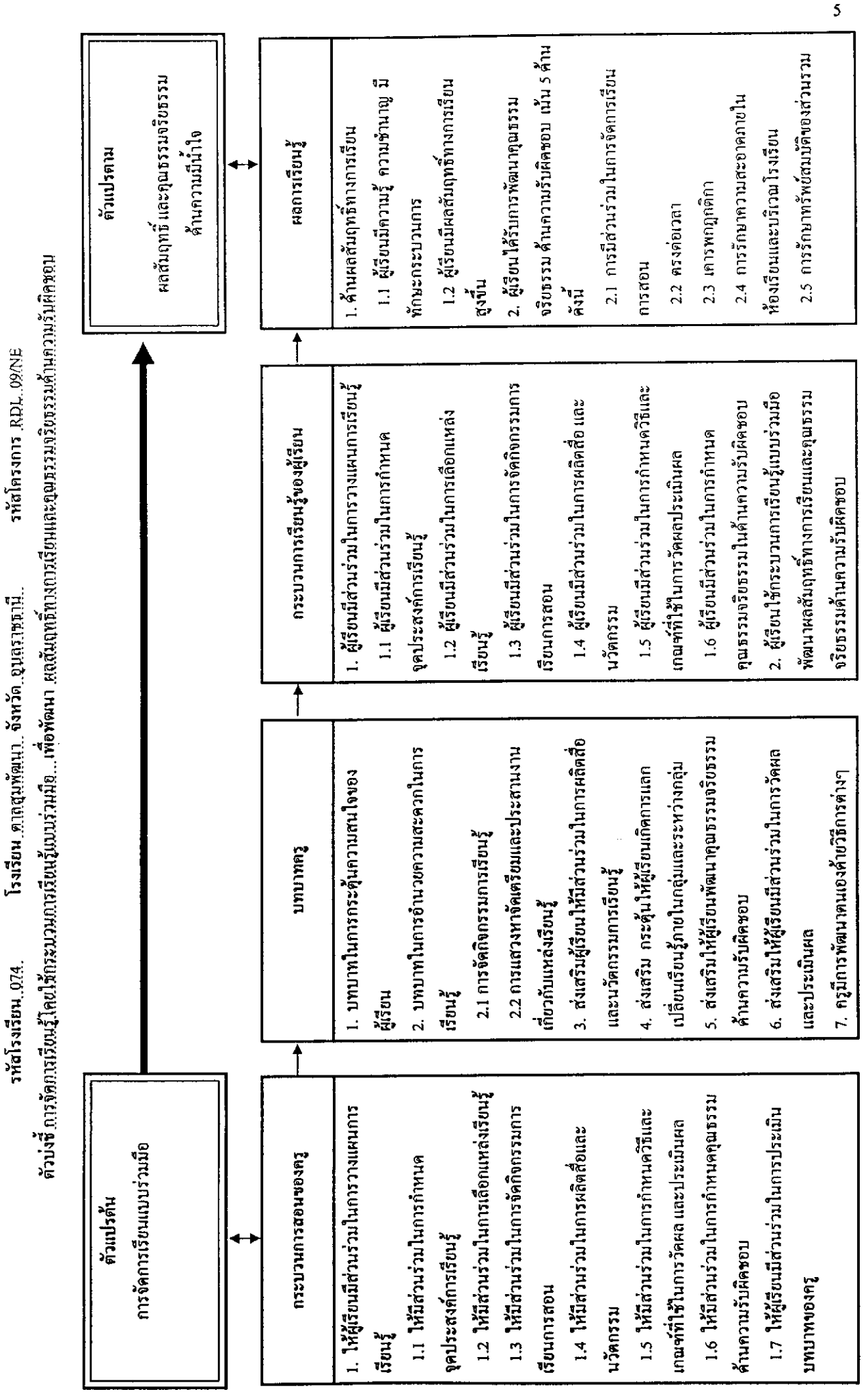
7. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

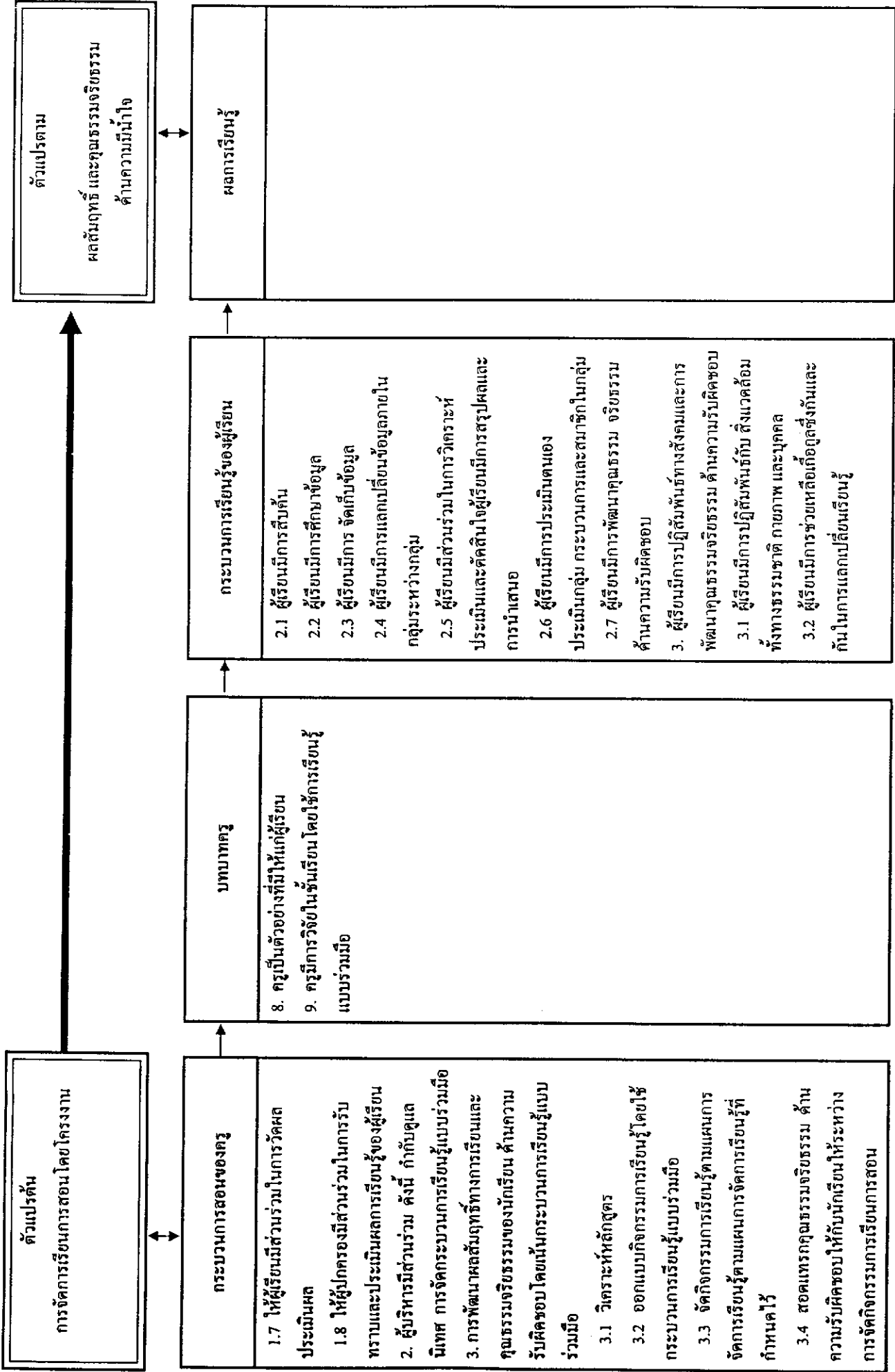
7.1 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความมีวินัยของนักเรียน

7.2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ครูด้วยการตรวจแผนการสอนและนิเทศการสอน ผู้บริหารโรงเรียนด้วยการนิเทศและประเมินผลครูผู้สอน และนักวิจัยภายนอกด้วยการประชุม นิเทศ และประเมินผลผู้บริหาร และครู

8. นวัตกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

8.1 นวัตกรรมของครู คือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัย ดังผังด้าบ่งชี้

ตัวแปรต้น

การจัดการเรียนการสอนโดยโครงการ

กระบวนการสอนของครู
4. การวัดและการประเมินผล 4.1 จัดเตรียมเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ตามเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ 4.2 มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทักษะการปฏิบัติและคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ 4.3 มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการประเมินตนเอง ประเมินกลุ่ม ประกอบกับประเมินคุณ 4.4 เน้นการประเมินตามสภาพจริง 5. การให้รางวัล 5.1 ครูให้รางวัลแก่กลุ่มที่มีผลงานที่ดีเยี่ยม และดี 5.2 ครูให้กำลังใจแก่กลุ่มที่ยังไม่ได้รับรางวัล

ตัวแปรตาม

ผลสัมฤทธิ์ และคุณธรรมจริยธรรม
ด้านความมีน้ำใจ

ผลการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

บทบาทครู

8.2 นวัตกรรมของผู้บริหาร

ผู้บริหารได้สนับสนุนส่งเสริมการวิจัยเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการจัดปัจจัยเกื้อหนุน การนิเทศและประเมินผลการดำเนินงาน และการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและประเมินความมีวินัยของนักเรียน

8.3 นวัตกรรมของผู้มีส่วนร่วมพัฒนาจากภายนอก

นักวิจัยภายนอกได้ดำเนินการด้วยการประชุมสัมมนาผู้บริหารและครูเพื่อจัดระบบการนิเทศภายใน และร่วมนิเทศกับผู้บริหาร

9. ผลการใช้นวัตกรรม

จากการดำเนินการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาความมีวินัยของนักเรียน เกิดผล ดังนี้

9.1 ผลการเรียนรู้

ด้านผู้เรียน พบว่านักเรียนทุกระดับชั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจาก 2.24 ในปีการศึกษา 2544 เป็น 2.36 ในปีการศึกษา 2545 และเป็น 2.59 ในปีการศึกษา 2546 ส่วนความมีวินัยพบว่ามีค่าเฉลี่ยเพิ่มจาก 3.49 ในปีการศึกษา 2545 เป็น 3.68 ในปีการศึกษา 2546 ซึ่งอยู่ในระดับดี

ด้านครู พบว่าโดยเฉลี่ยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมืออยู่ในระดับดี คือเฉลี่ย 3.95

ด้านผู้บริหาร พบว่าผู้บริหารจัดปัจจัยเกื้อหนุน จัดระบบการนิเทศภายใน และนิเทศการสอนของครู และได้จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรับรู้เกี่ยวกับโครงการ ร่วมพัฒนา และประเมินความมีวินัยของนักเรียน

ด้านนักวิจัยภายนอก พบว่าได้พัฒนาศักยภาพของผู้บริหารและครูด้วยการจัดประชุมเกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศ และร่วมนิเทศกับผู้บริหาร

9.2 ผลผลิต

นักเรียน มีระเบียบวินัยมากขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ครู จัดทำแผนการสอนแบบร่วมมือ และจัดการเรียนรู้ตามแผน

ผู้บริหาร มีระบบการนิเทศและทำการนิเทศประเมินผลการดำเนินงานของครูอย่างเป็นระบบ

นักวิจัยภายนอก ได้ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารและครู ได้เป็นอย่างดี

9.3 ผลกระทบ

นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีวินัยสูงขึ้น

10. ข้อเสนอแนะในการนำนวัตกรรมไปใช้

โรงเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะในการนำนวัตกรรมไปใช้โดยสรุป ดังนี้

1. ควรนำรูปแบบการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนในฝัน
2. ควรมีรูปแบบการประเมินประสิทธิภาพในการทำงานของครูที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน
3. ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ควรเป็นผู้นำทางวิชาการและสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ร่วมกัน

.....

โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วพร.)
ระดับโรงเรียน

บทสรุป

นวัตกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน
เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และคุณธรรมจริยธรรม ความมีน้ำใจ

ของ

โรงเรียนนารีนุกูล 2 (075)
อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

เอกสารนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยย่อย วพร. รหัส RDL 09/NE

นวัตกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

เรื่อง

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย

โรงเรียนนารีนุกูล 2 อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

1. ความเป็นมาของปัญหาการวิจัย

โรงเรียนนารีนุกูล 2 มีเป้าหมายที่สำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งเป้าหมายดังกล่าว ตรงตามแนวทางของโครงการวิจัยและพัฒนา เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (โครงการ วพร.) โรงเรียนนารีนุกูล 2 จึงสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน ทั้งนี้ โรงเรียนพบว่าครูส่วนใหญ่ขาดการจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และขาดการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งจะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น ดังนั้น โรงเรียนจึงร่วมกันกำหนดจุดเน้นในการปฏิรูปด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านความมีวินัย โครงการวิจัยในครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยย่อย ประกอบด้วยโรงเรียนนารีนุกูล 2 โรงเรียนตาลชุมพัฒนา และโรงเรียนบ้านผาแก้ว

2. หลักการและแนวคิดของการปฏิรูปการเรียนรู้

2.1 การดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนยึดหลักการและแนวคิดของชุดโครงการ วพร.

4 แนวคิด คือ

- 1) แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามธรรมชาติ และความสามารถเต็มตามศักยภาพด้วยการจัดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลอย่างเหมาะสม
- 2) การปฏิรูปทั้งโรงเรียน ซึ่งเน้นให้ครูทั้งโรงเรียนรวมพลังกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในภาพรวม โดยทุกฝ่ายให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ทั้งผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน เป็นต้น
- 3) การมีจุดเน้นในการปฏิรูป ซึ่งเน้นให้โรงเรียนนำเอาประเด็นที่ ต้องการพัฒนาเป็นอันดับแรก มาดำเนินการก่อน เพื่อเป็นการรวมพลังในการปฏิรูปสิ่งที่เป็นจุดเน้นของโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จใน

ระยะเวลาที่จำกัด ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่จะทำให้เห็นผลการปฏิรูป และช่วยให้เกิดแรงจูงใจที่จำดำเนินการปฏิรูปในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป

4) การใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาเป็นเครื่องมือ ซึ่งเน้นให้โรงเรียนมีกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ 2 อย่างคือกระบวนการวิจัย (R) และกระบวนการพัฒนา (D) ซึ่งหมายถึงการวิจัยเพื่อแสวงหาความรู้และแนวทางในการพัฒนานวัตกรรม ตามด้วยการพัฒนานวัตกรรมที่ได้จากการวิจัยแล้วตามด้วยการวิจัยเพื่อตรวจสอบประเมินคุณภาพหรือหาข้อบกพร่องและวิธีการปรับปรุงแก้ไข (R_2) เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนานวัตกรรมที่ได้ให้ดีขึ้น (D_2) ซึ่งกระบวนการวิจัยและพัฒนาดังกล่าวจะเป็นกระบวนการต่อเนื่องจนกว่าจะได้นวัตกรรมตามมาตรฐานที่กำหนด

2.2 หลักการและแนวคิดของการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เป็นจุดเน้นของโรงเรียนได้แก่ ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม คือ

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยในการแต่งกาย การตรงต่อเวลา การเคารพกติกา และการรักษาความสะอาดของห้องเรียนและโรงเรียน

ตัวแปรต้น คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3. บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนนารีนุกูล 2 ตั้งอยู่กิโลเมตรที่ 14 ถนนชยางกูร ตำบลหัวเรือ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง มีนักเรียน 635 คน จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีครู 34 คน ชาย 10 คน หญิง 24 คน ครูสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท 3 คน และปริญญาตรี 31 คน สภาพชุมชน เป็นชุมชนเกษตรกรรมที่มีอาชีพทำนา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ โดยมีรายได้เฉลี่ย 22,767 บาท / คน / ปี

4. วัตถุประสงค์ของนวัตกรรม

- 1) เพื่อช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย
- 2) เพื่อช่วยให้ครูสามารถพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 3) เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมครูในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน
- 4) เพื่อช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมจากภายนอกโรงเรียนสามารถเสริมสร้างสมรรถภาพครูและผู้บริหารโรงเรียนในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

5. ยุทธศาสตร์การปฏิรูปทั้งโรงเรียน

5.1 ยุทธศาสตร์ของครู

ครูใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัย 4 ประการคือ การแต่งกาย การตรงต่อเวลา การเคารพกติกา และการรักษาความสะอาดของ ห้องเรียนและโรงเรียน โดยครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลด้วยการทดสอบ และการประเมินพฤติกรรมใน ทุกสาระการเรียนรู้

5.2 ยุทธศาสตร์ของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการด้วยการจัดปัจจัยเกื้อหนุน จัดการนิเทศภายใน การจัดให้ชุมชนมีส่วน ร่วมในการดำเนินงานด้วยการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองของนักเรียนเพื่อให้รับรู้ ถึงโครงการและร่วมประเมินการพัฒนาความมีวินัยของนักเรียน

5.3 ยุทธศาสตร์ของนักวิจัยภายนอก

นักวิจัยภายนอกได้ดำเนินการด้วยการประชุมสัมมนาผู้บริหารและครูเพื่อจัดระบบการนิเทศ ภายในในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ และคุณธรรม จริยธรรม ด้าน ความมีวินัยของนักเรียน

6. กระบวนการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

โรงเรียนได้ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการโดยการสมัครเข้าร่วมโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้ง โรงเรียน ประชุมและจัดตั้งคณะวิจัยระดับโรงเรียน

ขั้นที่ 2 การสร้างความตระหนักและกำหนดประเด็นปัญหาวิจัย โดยการประชุมครูทั้งโรงเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปประเด็นปัญหาที่เป็นจุดเน้นที่โรงเรียนต้องดำเนินการคือการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ และความมีวินัย

ขั้นที่ 3 การพัฒนาบุคลากร โดยการสร้างความเข้าใจให้แก่คณะครูในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน โดยการสนับสนุนให้ครูทุกคนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และความมีวินัยของนักเรียน

ขั้นที่ 5 การจัดทำแผนงานปฏิบัติการวิจัย โดยจัดทำแผนปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาของครู แผนปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาของผู้บริหาร และแผนปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาของนักวิจัยภายนอก

ขั้นที่ 6 การพัฒนาตัวบ่งชี้ ซึ่งได้แก่การพัฒนาตัวแปรต้นคือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามแผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนตัวแปรตามได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความมีวินัยในด้านการแต่งกาย การตรงต่อเวลา การเคารพกติกา และการรักษาความสะอาดห้องเรียนและโรงเรียน

ขั้นที่ 7 การสร้างเครื่องมือวิจัย โดยครูจัดทำแผนการสอนแบบร่วมมือ แบบทดสอบ และแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ผู้บริหารทำการสำรวจปัจจัยเกื้อหนุน กำหนดหัวข้อและแนวทางในการนิเทศครู และสร้างแบบสอบถามและแบบสังเกตสำหรับครูและผู้ปกครองนักเรียน และนักวิจัยภายนอกกำหนดหัวข้อในการนิเทศ และสร้างแบบสอบถามและแบบสังเกตสำหรับผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน

ขั้นที่ 8 การปฏิบัติการวิจัยและพัฒนา โดยดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ตามแผนการสอนของครู

ขั้นที่ 9 การเผยแพร่ผลงานและการขยายผล โดยการจัดนิทรรศการ จัดทำแผ่นพับ และกระจายเสียงทางวิทยุ และขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ไปยังโรงเรียนใกล้เคียงคือโรงเรียนบ้านดอแก้ว บ้านหนองก้านคำไผ่ บ้านจี้เหล็ก บ้านหนองเต่า และบ้านสว่าง

ขั้นที่ 10 การประเมินผลโครงการ โดยการประเมินจากการจัดทำแผนการสอนของครู การทดสอบการสังเกตพฤติกรรม และการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

7. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

7.1 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความมีวินัยของนักเรียน

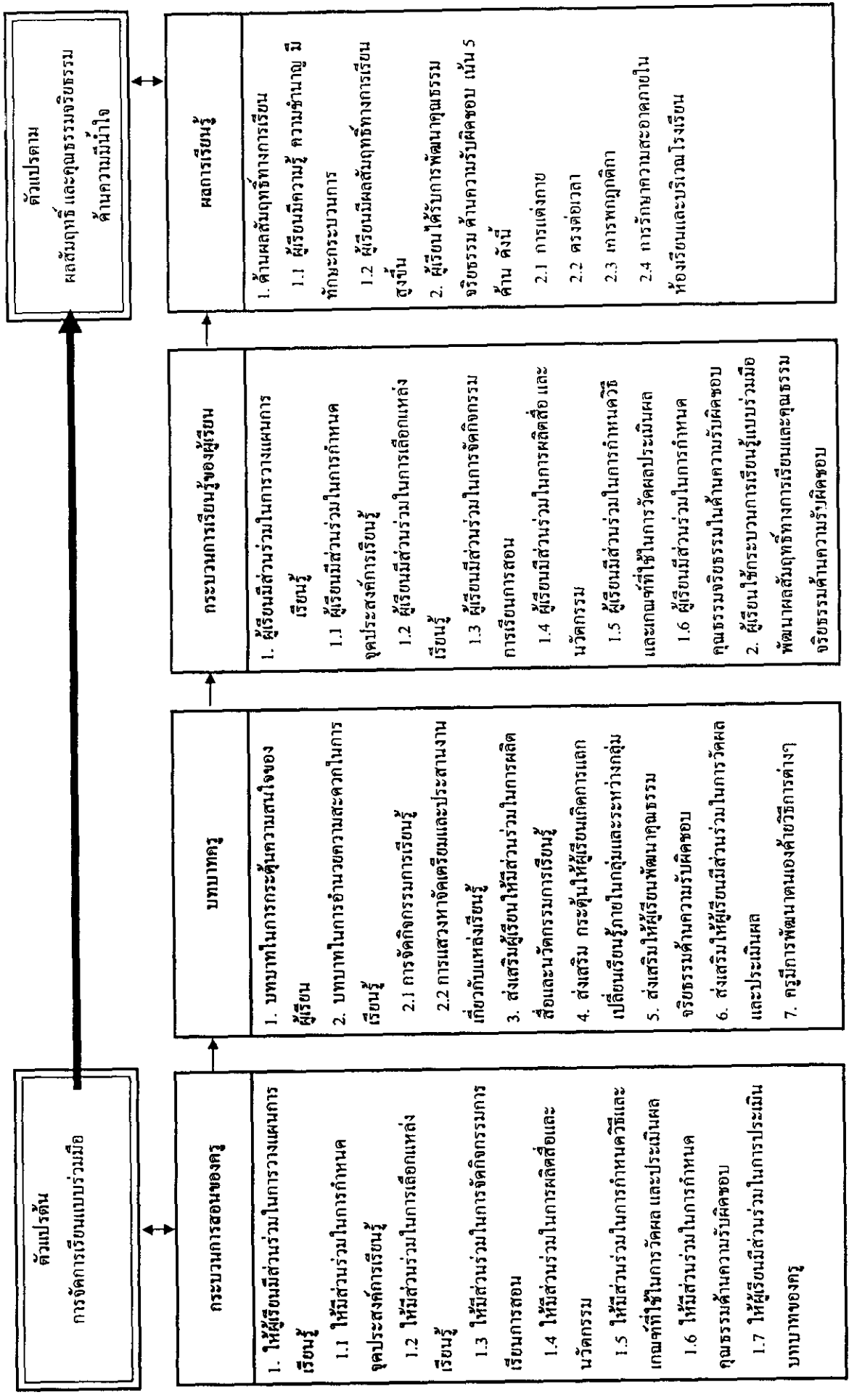
7.2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ครูด้วยการตรวจแผนการสอนและนิเทศการสอน ผู้บริหารโรงเรียนด้วยการนิเทศและประเมินผลครูผู้สอน และนักวิจัยภายนอกด้วยการประชุมนิเทศ และประเมินผลผู้บริหาร และครู

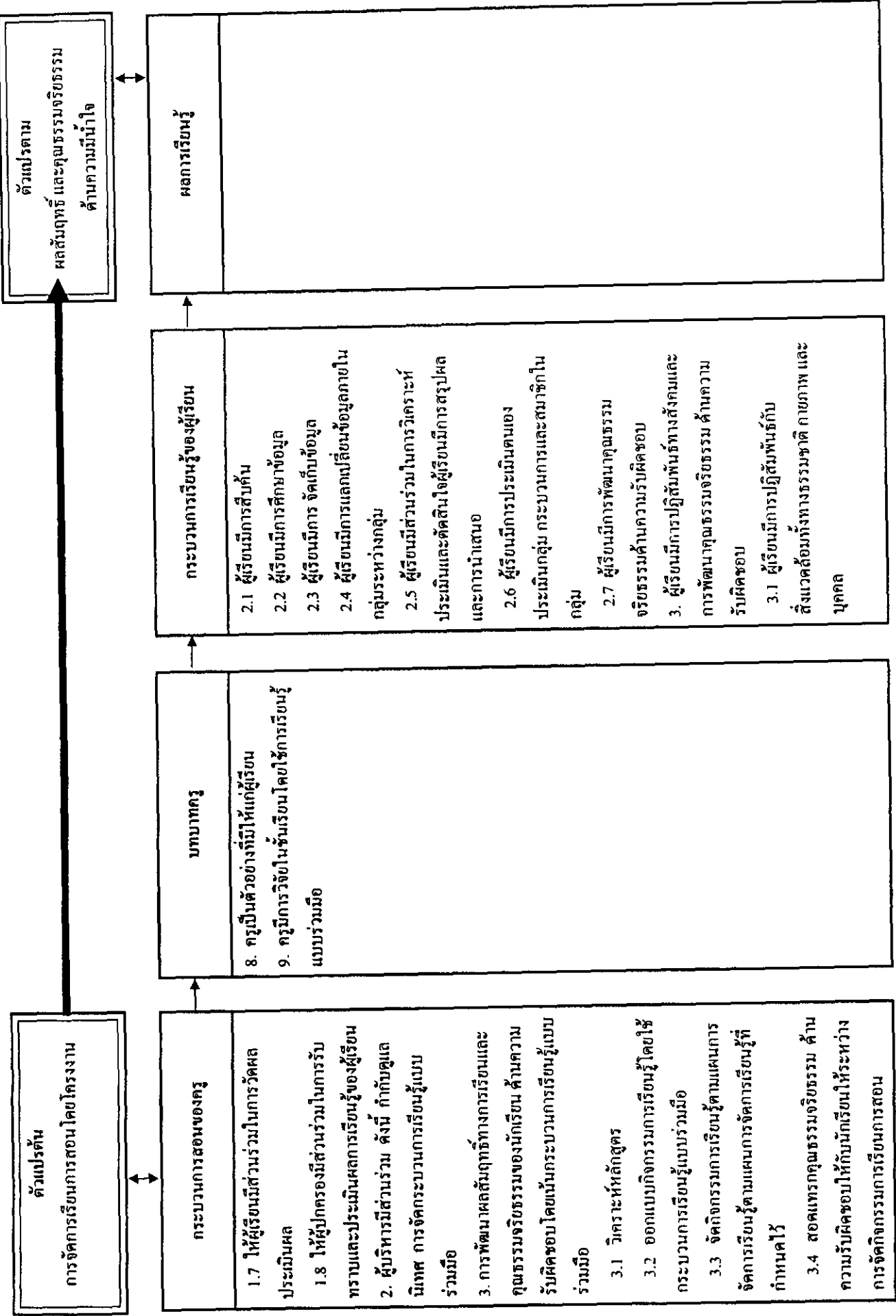
8. นวัตกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

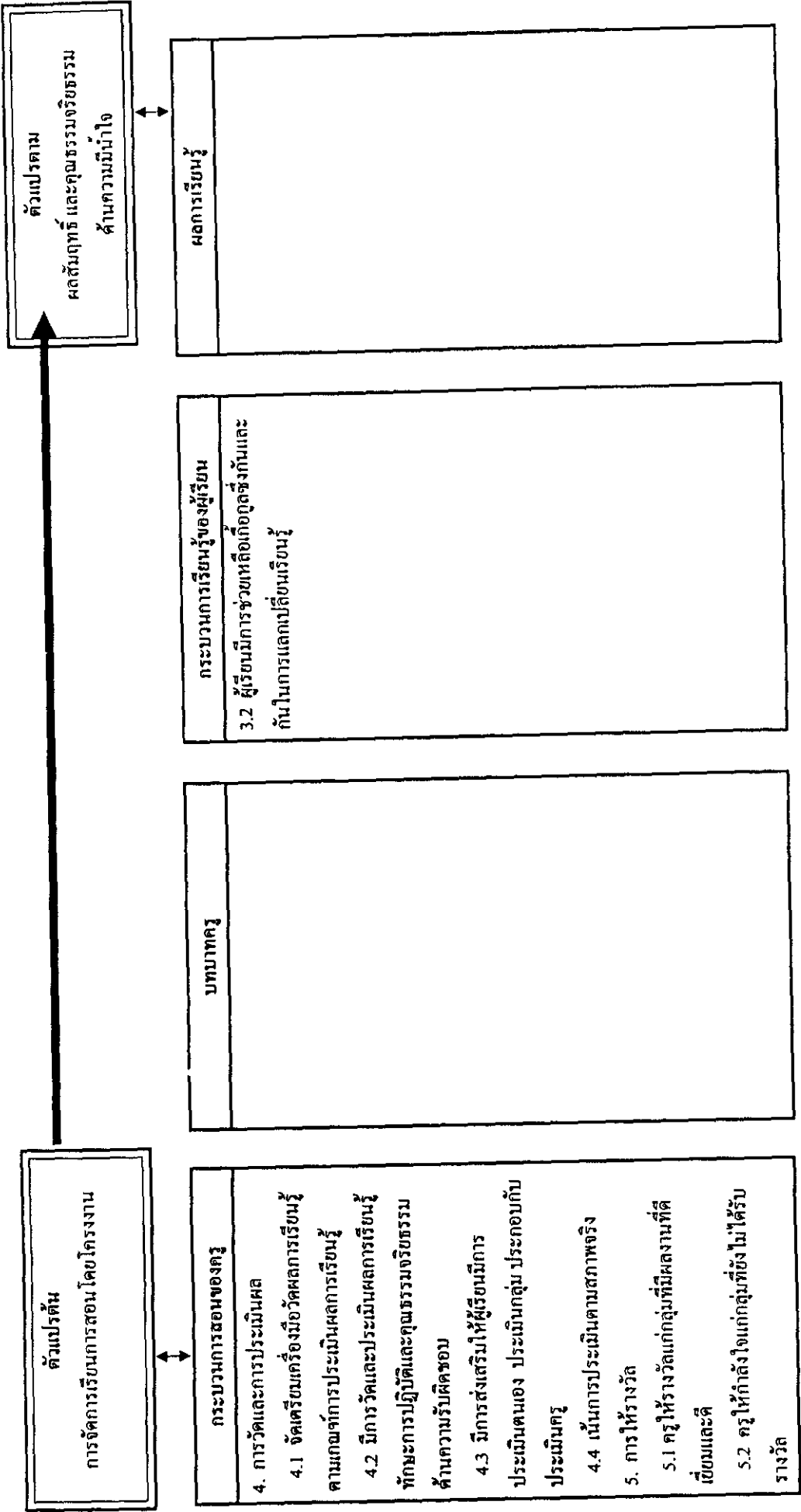
8.1 นวัตกรรมของครู

นวัตกรรมของครู คือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาความมีวินัยของนักเรียน ดังนี้

ตัวบ่งชี้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ

8.2 นวัตกรรมของผู้บริหาร

ผู้บริหารได้สนับสนุนส่งเสริมการวิจัยเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการจัดปัจจัยเกื้อหนุน การนิเทศและประเมินผลการดำเนินงาน และการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและประเมินความมีวินัยของนักเรียน

8.3 นวัตกรรมของผู้มีส่วนร่วมพัฒนาจากภายนอก

นักวิจัยภายนอกได้ดำเนินการด้วยการประชุมสัมมนาผู้บริหารและครูเพื่อจัดระบบการนิเทศภายใน และร่วมนิเทศกับผู้บริหาร

9. ผลการใช้นวัตกรรม

จากการดำเนินการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาความมีวินัยของนักเรียน เกิดผล ดังนี้

9.1 ผลการเรียนรู้

ด้านผู้เรียน พบว่านักเรียนทุกระดับชั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปานกลาง และมีวินัยในระดับปานกลาง

ด้านครู พบว่าครูร้อยละ 95จัดทำแผนการสอนและจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยความเข้าใจ ปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน รวบรวมหลักฐานการเรียนรู้ของนักเรียนและการสอนของตน ดำเนินการวิจัยปฏิบัติการ และพัฒนาเครือข่ายครูและผู้ปกครองของนักเรียน

ด้านผู้บริหาร พบว่าผู้บริหารจัดปัจจัยเกื้อหนุน จัดระบบการนิเทศภายใน และนิเทศการสอนของครู และได้จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรับรู้เกี่ยวกับโครงการ ร่วมพัฒนา และประเมินความมีวินัยของนักเรียน

ด้านนักวิจัยภายนอก พบว่าได้พัฒนาศักยภาพของผู้บริหารและครูด้วยการจัดประชุมเกี่ยวกับการจัดระบบนิเทศ และร่วมนิเทศกับผู้บริหาร

9.2 ผลผลิต

นักเรียน มีระเบียบวินัยมากขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ครู จัดทำแผนการสอนแบบร่วมมือ และจัดการเรียนรู้ตามแผน

ผู้บริหาร มีระบบการนิเทศและทำการนิเทศประเมินผลการดำเนินงานของครูอย่างเป็นระบบ

นักวิจัยภายนอก ได้สรุปรายงานผลการนิเทศผู้บริหารและครู

9.3 ผลกระทบ

นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจากระดับคะแนนเฉลี่ย 2.11 เป็น 2.29 และมีวินัยในตนเองมากขึ้นจากค่าเฉลี่ย 3.27 เป็น 3.45

10. ข้อเสนอแนะในการนำนวัตกรรมไปใช้

โรงเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบไปใช้สรุป ดังนี้

- 1) ควรใช้ยุทธศาสตร์อื่น ๆ ที่จะช่วยทำให้บุคลากรของโรงเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครู
- 2) ควรมีการยกย่องเชิดชูเกียรติสำหรับผู้ที่มีผลงานปรากฏชัดเจนและให้ความเป็นธรรมกับผู้ที่กำลังพัฒนา

.....

คณะผู้วิจัยและผู้จัดทำสรุปรายงานการวิจัย

1. คณะผู้ดำเนินงานโครงการวิจัยย่อย RDL 09/NE

โรงเรียนในโครงการ : 1. โรงเรียนบ้านผาแก้ว จ.อุบลราชธานี
2. โรงเรียนตาลชุมพัฒนา จ.อุบลราชธานี
3. โรงเรียนนารีนุกูล 2 จ.อุบลราชธานี

หัวหน้าโครงการ : นายสุรพล ภูสิทธิพันธ์ โรงเรียนตาลชุมพัฒนา จ.อุบลราชธานี

นักวิจัยภายนอก : 1. นายสุรพล ภูสิทธิพันธ์ โรงเรียนตาลชุมพัฒนา จ.อุบลราชธานี
2. นายพิชัย ญาณศิริ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
3. นายบรรทม เครือวัลย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
4. นายวิจิต ปุรินันท์ โรงเรียนตาลชุมพัฒนา จ.อุบลราชธานี

นักวิจัยร่วม : 1. ดร.กชกร ธิปัตติ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จ.อุบลราชธานี
2. ผศ.มยุรี งามทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จ.อุบลราชธานี
3. ผศ.ศรีสุรางค์ บรรหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จ.อุบลราชธานี
4. อาจารย์จันทนา ลิ้มสุวรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จ.อุบลราชธานี

2. ผู้จัดทำสรุปรายงานการวิจัย

1. ดร.กชกร ธิปัตติ
2. ผศ.มยุรี งามทอง
3. ผศ.ศรีสุรางค์ บรรหาร
4. อาจารย์จันทนา ลิ้มสุวรรณ